

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskiej Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Fedorowa 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

MEMORIAŁ
General Marii Wittek

BUKOWIECKA Aleksandra

Materiały pozyskane
przez Fundację
z AP Pomorze
Zespół ZBoWiD
2019

5029/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

BUKOWIECKA Aleksandra.....

I./1. Relacja —

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora v k₂

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja —

V. Nazwiskowe karty informacyjne

VI. Fotografie —

I/2

Dokumenty sensu stricto:

- Oświadczenie świadka Anny Karimieroskiej złożone dla Komisji Historycznej Związku Bojowników o Wolność i Demokrację, Komend Okręgu w Poznaniu w sprawie Aleksandry Bukowieckiej, uczestniczki powstania wielkopolskiego, zamordowanej w Fortie VII w Poznaniu przez hitlerowców mps kopia k.2, s.1-2

2.4.64
L. 1549/59
Zarząd Okręgu
w Poznaniu
Komisja Historyczna

W odpowiedzi na pismo tamtę z dnia 6 marca br. pragnę przesłać na piśmie kilka danych dotyczących działalności Aleksandry Bukowieckiej (z domu Morawska) w okresie poprzedzającym jak i w czasie samego Powstania Wielkopolskiego w latach 1918-19.

Aleksandrę Bukowiecką znam osobiście od 1908 roku i przebywałam w Jej bliskim otoczeniu do czasu aresztowania przez Gestapo w roku 1939.

Przypominam sobie bardzo dokładnie, że jeszcze latem 1918 roku w Cichowie, pow. Kościan w majątku Jej męża odbywały się tajne zjazdy z okolicznych i dalszych miejscowości różnych osób z powiatów Kościan, Gostyń i Sreń. Miejscowość Cichowo leży na pograniczu tych trzech powiatów. W spotkaniach tych brali udział przedstawiciele ówczesnego ziemiaństwa, duchowni, lekarze, urzędnicy gospodarczy i inni. Przedmiotem dyskusji tych zebrań były rozmowy o zbliżającym się końcu wojny i o potrzebie organizowania pewnych organizacji i oddziałów wojskowych, które w odpowiednim czasie powinny rozpocząć walkę z Niemcami i opanowanie ważnych punktów jak: urzędy, placówki pocztowe, koleje itp. Na tych zebraniach najprawdopodobniej powstała myśl zorganizowania "Kompanii Lubińskiej", która w przyszłości brała udział w walkach z Niemcami pod Leszmem i Kąkolewem. Głównymi organizatorami wyżej wspomnianych zjazdów, jak i "Kompanii Lubińskiej" była niewątpliwie Aleksandra Bukowiecka (mąż Jej przebywał na wojnie), w pracy tej pomagali Jej: Jasiocki - Żelazno, pow. Kościan, Stelmachowski - nauczyciel ze Zbęch, pow. Kościan, Skoma-Żuszkowo, pow. Kościan, Gomerski - urzędnik gospodarczy z Cichowa i wielu innych - wszyscy wyżej wymienieni niestety są już nieżyjący.

W listopadzie 1918 roku w Cichowie, pow. Kościan, majątku Aleksandry Bukowieckiej w piwnicach i w stodołach były zmagazynowane duże ilości broni i amunicji odebrane Niemcom i przywożone potajemnie nocami. Konserwacją tej broni, jej przechowywaniem i później wysyłaniem na front pod Leszno i Kąkolewo zajmował się Franciszek Kaźmierczak (późniejszy mój mąż, obecnie także już nieżyjący).

Broń i amunicja w Cichowie znajdowała się do końca grudnia 1918 do czasu wysyłania jej partiami wozami konnymi najczęściej podczas nocy, określonymi polnymi drogami na front dla powstańców walczących pod Leszmem i Kąkolewem.

Przypominam sobie, że w okresie tym Aleksandra Bukowiecka była ciągle w rozjazdach i w kontaktach z różnymi osobami, zaangażowanymi w organizowaniu Powstania Wielkopolskiego, narażając się na duże niebezpieczeństwa, gdyż podróżowała koni, bardzo często nocami. Była osobiście w Lubiniu przy wymarszu Kompanii Lubińskiej na front pod Leszno; jeździła także do powiatu gostyńskiego i leszczyńskiego do różnych miejscowości i jak zawsze mawiała "w ważnej i niecierpiącej zwłoki sprawie". W dowód uznania za Jej duży wkład włożony w sprawę organizowania Powstania Wielkopolskiego na tutejszym terenie, a także

57

1/2/2

za czynne angażowanie się w czasie Powstania Wielkopolskiego została Aleksandra Bukowiecka odznaczona kilkoma odznaczeniami. Najbardziej jednak szczyła się otrzymaniem "Krzyżem Grupy Leszno", którego przypinała sobie na wszelkie uroczystości państwowe.

Wszystkie odznaczenia i dyplomy A. Bukowieckiej dostały się w ręce hitlerowców, po ich wkroczeniu na nasze Ziemi Wielkopolskie. Przy aresztowaniu Niemiec-hitlerowiec Nacke ówczesny treuhändler zwrócił specjalną uwagę na ów "Krzyż Grupy Leszno" i miał powiedzieć "Takie odznaczenie dla kobiety - to są odznaczenia dla mężczyzn - za to będzie odpowiadała" - i rzeczywiście odpowiedziała, bowiem zginęła śmiercią męczeńską i bohaterską we Forcie VII w Poznaniu po kilku miesiącach znęcania się zbiorów hitlerowskich nad bezbronną Kobieta.

Na specjalne podkreślenie zasługuje fakt, że pomimo podstępów i tortur stosowanych na Niej w więzieniach najpierw w Kościanie, a potem w Poznaniu nikogo z żyjących wówczas jeszcze, a zaangażowanych w Powstaniu Wielkopolskim nie zdradziła.

Aleksandra Bukowiecka była osobą o wielkiej kulturze osobistej, głębokim wykształceniu i olbrzymim poczuciu patriotyzmu i jak na ówczesne czasy i swe pochodzenie zaangażowaną demokratką.

Już od wczesnej młodości jeszcze w swym domu rodzinnym w Oporowie, pow. Leszno, a później w Cichowie, pow. Kościan organizowała z młodzieżą wiejską przedstawienia własnej kompozycji, uczyła języka polskiego, historii i literatury polskiej, zakładała coś w rodzaju kół młodzieży. Bardzo serdecznie opiekowała się jednostkami zdolnymi, pomagała im w wykształceniu, a następnie w ich dalszej karierze życiowej, wykorzystując w tym celu swoje wpływy i możliwości. Sporo osób wywodzących się z rodzin robotników rolnych i chłopskich zawdzięcza Jej swój start życiowy i późniejsze stanowiska w różnych dziedzinach życia społecznego. Jak mi wiadomo z tytułu tych czynności miała niekiedy pewne nieprzyjemności ze strony przedstawicieli swej klasy tj. ziemianstwa, którzy uważali że Jej angażowanie się w te sprawy przekracza ich zdaniem pewne granice przyzwoitości.

Moim skromnym zdaniem uważam, że za Jej zasługi wobec Powstania Wielkopolskiego i Jej postawę patriotyczną i wielką ofiarę złożoną na ołtarzu Ojczyzny w postaci swego życia i życia dwóch najstarszych synów, z których jeden August Bukowiecki za swe przekonania komunistyczne zginął w Oświęcimiu, a drugi Ignacy Bukowiecki jako oficer w kampanii wrześniowej oraz Jej brat wyższy oficer rozstrzelany w przeddzień wyzwolenia w Oflagrze za organizowanie wśród oficerów spisku przeciw Niemcom - należy się wielkie uznanie i choćby mała wzmianka na kartach historii naszych wzmagań z niemieckim imperiaлизmem, a później faszyzmem.

(-) Anna Kaźmierczakowa

Anna Kaźmierczakowa

Powstanie
Wielkopolskie

BUKOWIECKA Aleksandra

̄ Narwiškowe karty informacyjne

BUKOWIECKA Aleksandra

Uroślińska powstania wielkopolskiego,
pochowująca w swoim majątku i dostarczająca
powstańcom krowi i amunicję; zamordowana
przez hitlerowców w Forcie VII w Poznaniu po
aresztowaniu w 1939 r.

BUKOWIECKA Aleksandra

B[®]
BARBARA
CZUCHÓW

TECZKA WIĄZANA
"BEZKwasowa" 250G

5 906099 000653